

Slutrapport for kampagnen

Kontrol af import og e-handel af FKM af bambus melamin

INDLEDNING

De seneste år er der kommet mange bambus-melaminprodukter på markedet beregnet til fødevarerkontakt. En stor del af produkterne har været målrettet små børn, som spisestel og bestik, men også 'to-go' kopper, og andet køkkenservice har været at finde i butikkerne.

Produkter bestemt til kontakt med fødevarer, der er fremstillet af en plastpolymer og tilsat findelte naturmaterialer som fyldstof, betragtes som plast. Disse produkter skal dermed overholde EU's forordning EU 10/2011 om fødevarerkontaktmaterialer (FKM) af plast. Fyldstoffet skal være godkendt, og være opført på positivlisten i forordningens bilag I. "Træ" er på positivlisten og der var indtil september 2020 tvivl om bambus kunne defineres som "træ" på positivlisten. I efteråret 2020 slog EU kommissionen fast, at bambus ikke er "træ" og derfor ulovligt som fyldstof i plast. Desuden var der set eksempler på, at afgivelsen af plastbestanddele fra bambus-melamin var højere end for melamin uden tilsat bambusfiber.

Da der i foråret 2021 stadig var markedsføring af bambus-melamin i EU, lancerede EU-Kommissionen en fælles EU-kontrolkampagne om FKM af bambus-plast, som omfattede kontrol af import, kontrol med internetbutikker og information til forbrugerne. Budskabet til forbrugerne var, at produkterne er ulovlige, at der kan være en risiko for afsmitning af kemiske stoffer fra plasten, og at anprisningerne om at produkterne er bæredygtige eller lignende er vildledende. Forbrugerne blev opfordret til at kassere de produkter, de tidligere har købt.

På det danske marked ses der også FKM af plast med andre typer naturmateriale som fyldstof, som f.eks. polypropylen plast tilsat kaffegrums eller plantedele fra ris, eller bioplast tilsat bestanddele fra naturmaterialer. Disse produkter er også ulovlige, fordi naturmaterialerne på samme måde som bambus ikke er godkendt og opført på forordningens bilag I.

Formål med kampagnen

Formålet med kampagnen var:

- at kontrollere og stoppe salg af FKM af bambus-melamin i den danske internethandel.
- at kontrollere og stoppe ulovlig import af FKM af bambus-melamin.
- at informere forbrugerne om, at FKM af bambus-melamin er ulovligt, at der kan være risiko for skadelig afgivelse af kemiske stoffer og at anprisninger som bæredygtig, naturligt eller 'grønt' er vildledende.
- at understrege over for branchen, at det er forbudt at importere og markedsføre bambus-melaminprodukter.

KONKLUSION

Bambusplast er stadig på det danske marked

Kampagnen viste, at der fortsat blev markedsført FKM af bambus-melamin på det danske marked. Desuden blev der fundet ulovligt FKM af andre kombinationer af plast (melamin, PP og PLA) med fyldstoffer fra naturmateriale (f.eks. kaffegrums, bambus og plantedele fra ris) (tabel 3). 34 netbutikker blev kontrolleret, da de markedsførte FKM af plast tilsat bambus eller andet naturmateriale. Derudover blev 3 leverandører kontrolleret (tabel 1). Tre lande blev notificeret om virksomheder, der har solgt af FKM af bambus melamin efter september 2020 til danske virksomheder.

Virksomhederne vidste ikke at bambusplast ikke må markedsføres

Langt de fleste af virksomhederne var ikke klar over, at det var ulovligt at markedsføre bambusplast, eller plast med ikke godkendte naturmaterialer, og fjernede, under eller umiddelbart efter kontrollen, varerne fra deres internetbutik og fra eventuelt lager.

Ingen ulovlig import af FKM bambusplast

Der blev ikke konstateret import af ulovligt FKM af bambus melamin under kampagnen. IFKM branchen (producenter og importører af FKM til DK) blev informeret af Fødevarestyrelsen i september 2020, da EU Kommissionen slog fast, at bambus-melamin var ulovligt at markedsføre i EU. Resultaterne viser, at indsatsen over for branchen har virket, da de danske importører er stoppet med at importere bambus melamin fra 3. lande. Desuden viste resultatet fra kontrollen at 34 af de 37 (tabel 2) kontrollerede virksomheder ikke havde samhandlet bambus melamin produkter med andet EU land efter det tidspunkt, hvor branchen blev informeret af Fødevarestyrelsen.

Information til forbrugere kom godt ud

Informationen til forbrugere, via opslag på sociale medier, er nået bredt ud. Det er et emne, som havde stor interesse hos forbrugerne. Dette kan skyldes, at bambus-melamin produkterne har været henvendt til mindre børn og dermed en gruppe forbrugere, som generelt er opmærksomme på information om kemiske stoffer i FKM. I modsætning til

informationen til forbrugerne i september 2020, blev forbrugerne i forbindelse med kampagnen i 2021 opfordret til at stoppe med at bruge bambus-melamin til fødevarer, da der kan være en risiko for afsmitning til fødevarer. Mange kommenterede, at de ikke var klar over risikoen eller at det var ulovligt, og at de ville smide det bambus-melamin de havde ud.

RESULTATER

Kontrol af e-handel butikker med markedsføring til danske forbrugere

I alt 37 virksomheder blev kontrolleret på baggrund af internetsøgning, der tydede på markedsføring af FKM af bambus melamin eller plast med fyldstof af naturmateriale (tabel 1). Yderligere blev der identificeret to udenlandske internetbutikker, hvis markedsføring var rettet mod danske kunder (tabel 2).

Der blev gennemført 34 kontroller hos internetbutikker, og tre kontroller hos danske leverandører.

Der er i alt lavet fem notifikationer via Rapid Alert systemet¹ (RASFF) (tabel 2):

Tre notifikationer til EU lande, hvor en dansk virksomhed har indkøbt ulovligt FKM fra oktober 2020 og frem.

To notifikationer til de lande (DE og UK), hvor udenlandske internetbutikker med markedsføring til danske forbrugere var placerede.

Virksomheder med bagatelagtige forhold overtrædelser eller indskærpelser fjernede varerne fra hjemmesiden og eventuelt lager under kontrollen eller umiddelbart efter kontrollen.

Danmark er blevet notificeret via RASFF 3 gange som "*originating country*" (salg fra DK til andet EU land) siden EU kommission lancerede den EU koordinerede kampagne i maj 2021 og frem til slut 2021. Disse er ikke medtaget i selve kampagnen, da notifikationerne går forud for den danske kontrolperiode, men de er håndteret af Fødevestyrelsen.

Tabel 1 Antal kontroller

Antal kontrollerede virksomheder	Virksomheder uden anmærkninger	Virksomheder med bagatellignende overtrædelse	Virksomheder med Indskærpelse
37*	6	27	4

*3 af virksomhederne var kontrol et led tilbage i leverandørkæden.

¹ RASFF- Rapid Alert System for Food and Feed: varslingsystem mellem EU-landene samt Norge, Island, Schweiz og Lichtenstein. Varslingsystemet skal sikre en hurtig udveksling af oplysninger, når en myndighed i et land opdager, at foder, fødevarer eller fødevarerkontakmaterialer udgør en sundhedsrisiko for mennesker og/eller dyr.

Table 2 RASFF notifications

Total RASFF notifications	Udenlandske webshops, der markedsfører FKM i Danmark	Samhandel med andet EU land
5	2	3*

*samhandlet efter sep. 2020

Table 3 Distribution of materials found at the controls

Bambus Melamin	Andet plast med bambus	Plast med andet naturmateriale
24	8	4

Control of import documentation for FKM

Der blev ikke konstateret ulovligt import af bambus-melamin ved gennemgang af importeret FKM i kontrolperioden under varebetegnelserne for "køkkenartikler af nylon og plast fra Kina/HK" og "køkkenredskaber af bambus". Der er derfor ikke lavet nogen notifikationer via RASFF om ulovlig import fra 3. land til Danmark.

Resultatet viser også, at branchen er stoppet med at importere FKM af bambus melamin fra 3. lande, og der er derfor ikke behov for yderligere information. Desuden blev branchen orienteret via Dansk Industri umiddelbart inden kampagnestart.

Information to consumers

Statistikken for opslagene om bambus-melamin på Fødevarestyrelsens sociale medier viser, at informationen kom ud til mange forbrugere, og at interessen var stor. På Fødevarestyrelsens Facebook og Instagram profil er opslagene blandt de 12 opslag, som nåede længst ud i 2021. På Fødevarestyrelsens Facebook profil havde opslaget fx en rækkevidde på 103.621 (tabel 4 og 5).

Table 4 Information via Fødevarestyrelsens platforme på sociale medier.

Facebook		Instagram		Twitter
Rækkevidde	Interaktion	Rækkevidde	Interaktion	Eksposering
103.195	10.599	17.840	391	1322

Table 5 Information via "Kend Kemien"s Facebook

Facebook	
Rækkevidde	Interaktion
30.058	4243

METODE

Forud for kampagnens start, blev branchen og forbrugerrådet TÆNK informeret om den forestående kampagne og indholdet af kampagnen.

Kontrol af e-handel

Internetkontrollen blev gennemført i perioden 13. september 2021- 31.december.2021 i samarbejde med Skattestyrelsen. Der blev indledningsvis gennemført søgning på internettet, hvor der blev foretaget en screening af mere end 300 hjemmesider. Efterfølgende blev der udført kontrol af e-handel virksomheder, der markedsførte FKM af bambus-melamin eller anden plast med naturfibre (f.eks. bambus, kaffegrums, plantedele fra ris). Kontrollerne var primært besøg hos virksomheder med netbutikker, men der blev også udført enkelte administrative kontroller, hvis fysisk kontrol ikke var mulig.

Under kontrolbesøget blev Fødevarestyrelsens fakta-ark om bambus melamin udleveret. Fakta-arket var inden kampagnen blevet opdateret med information om den fælles EU kampagne og med links til EU Kommissionens hjemmeside om kampagnen.

Kontrol af import

Importen i perioden 01.oktober.2021-31.oktober.2021 blev kontrolleret ved efterfølgende gennemgang af udtræk fra Toldstyrelsens system.

Kontrol af varer importeret under varekoden for "køkkenredskaber af bambus (Toldkode 4419190000)" var en administrativ kontrol med gennemgang af varebeskrivelser i importudtrækkene med baggrund i en risikoprofil.

Hvis varebeskrivelsen på baggrund af de anvendte søgeord kunne indikere, at der var tale om fødevareremateriale af blandet plast og bambus, ville det medføre en yderligere kontrol hos importøren.

Varer, som importeres under varekoden "plastkøkkenartikler fra Kina/HK (Toldkode 3924100011)", er allerede underlagt importrestriktioner, og her udføres der 100% dokumentkontrol og 10% analytisk kontrol. Derfor blev der ikke iværksat yderligere kontrol end dette.

Forbrugerinformation

Forbrugerne blev informeret via opslag på sociale medier som Facebook, Instagram, Twitter og via Fødevarestyrelsen hjemmeside. Der blev ligeledes udsendt en pressemeddelelse ved projektstart.

Opslaget var en kort filmsekvens hvor en kop af bambus-melamin blev brugt som blyantsholder, med en opfordring om at anvende produkterne til andet end kontakt med fødevarer.

Opslaget blev også delt på Fødevarestyrelsens "Kend Kemien" Facebook-side.

Data fra sociale medier er opgivet i rækkevidde og interaktion. Rækkevidde er antallet af personer, der har set opslaget mindst én gang. Interaktion omfatter antal gange, folk har interageret med opslaget via reaktioner, kommentarer, delinger, visninger og klik. Antal eksponeringer er et udtryk for, hvor mange gange opslaget er blevet vist for en modtager.